

VUODEN 2005 ELÄKEUUDISTUS

myöhensi eläkkeelle siirtymistä vain vähän

Yhtenä vuoden 2005 eläkeuudistuksen tavoitteena oli eläkejärjestelmän kestävyuden vahvistaminen eläkkeellesiirtymisikää nostamalla. Varhaiseläkkeelle pääsy muuttui vaikeammaksi ja vanhuuseläkkeelle jäämisen lykkäämistä pyrittiin tekemään taloudellisesti houkuttelevaksi. Uudistuksen aidot vaikutukset ovat kuitenkin olleet pieniä. Eläkkeellesiirtymisiän viime vuosien nousu selittyi lähinnä työttömyyseläkkeiden korvaamisella työttömyysturvan lisäpäivillä. Vanhuuseläkkeen ikärajojen ja taloudellisten kannustimien muutos on pikemminkin alentanut eläkkeellesiirtymisikää.

Vuonna 2005 tehtiin Suomen eläkejärjestelmään suuria muutoksia. Yleisestä 65 vuoden vanhuuseläkeistä luovuttiin ja siirryttiin joustavaan eläkeikään niin, että työntekijä voi valita vanhuuseläkkeelle jäämisiän 63 ja 68 vuoden väliltä. Samalla mahdollisuuksia siirtyä eläkkeelle ennen vanhuuseläkeikää rajoitettiin. Työttömyyseläkkeet ja yksilölliset varhaiseläkkeet lakkautettiin kokonaan; osa-aikaeläkkeiden ja varhennettujen vanhuuseläkkeiden ikäraja nousi. Myös eläkkeiden laskentatapa muuttui. Jatkossa työeläkettä karttuu koko työuran ajalta. Karttumaprosentti riippuu iästä tavalla, joka pyrkii kannustamaan lähellä eläkeikää olevia jatkamaan työuraansa.

Uudistusten perimmäinen tavoite oli turvata eläkejärjestelmän kestävyys. Niiden valmisteluvaiheessa käytettä-

vissä olleiden arvioiden mukaan eläkeläisten määrän odotettiin kasvavan voimakkaasti keskimääräisen eliniän noususta johtuen. Tämän entistä suuremman eläkeläisjoukon eläkkeiden maksamisen laskettiin edellyttävän joko eläkkeiden leikkaamista, eläkemaksujen korottamista tai keskimääräisen eläkkeellejäämisiän nousua. Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa sovittiin eläkkeiden automaattisesta leikkaamisesta eliniän odotteen kasvusta riippuvalla elinaikakertoimella. Eläkemaksut jäivät vuoden 2005 uudistusta koskevassa sopimuksessa ennalleen, mutta niitä on sen jälkeen korotettu useampaan otteeseen. Lisäksi eläkeuudistuksen arvioitiin lykkäävän keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää 2-3 vuodella.¹

Vuoden 2005 eläkeuudistus pyrki luomaan taloudellisia kannustimia eläkkeelle jäämisen lykkäämiseksi. Erityisesti

ROOPE UUSITALON mukaan taloudellisilla kannustimilla on merkittäviä vaikutuksia eläkkeelle siirtymiseen. Vuoden 2005 uudistus ei silti oleellisesti muuttanut keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää, koska kannustimien muutokset olivat keskimäärin suhteellisen pieniä

”JOS TYÖTTÖMYYSELÄKELÄISET OLISI LASKETTU TYÖTTÖMIKSI MYÖS ENNEN ELÄKEUUDISTUSTA, EI ELÄKKEELLESIIRTYMISIÄN ODOTTE OLISI NOUSSUT KUIN NOIN PUOLELLA VUODELLA 2000-LUVUN AIKANA.”

vanhuuseläkkeiden superkarttuman - karttumisen ansioista tavallista korkeamman prosentin mukaisesti 63-68 vuoden iässä - tarkoitus oli houkutellessa pysymään työelämässä alinta mahdollista vanhuuseläkeikää pidempään. Myös eläkekustannusten kasvun rajoittamiseksi käyttöön otetun elinaikakertoimen toivottiin kannustavan työntekijän jatkamiseen.² Vaikutuksen tehostamiseksi käynnistettiin informaatiokampanja, ja esimerkiksi Eläketurvakeskuksen (ETK) sivuille sekä Työeläke.fi -informaatioportaaliin ilmestyi laskureita, joiden avulla voi laskea, kuinka pitkään työntekoa pitää jatkaa elinaikakertoimen eläkettä pienentävän vaikutuksen kompensoimiseksi.

Yksi vuoden 2005 eläkeuudistuksen tavoitteista oli myöhentää eläkkeelle jäämistä.

Eläkkeellejäämisiän nostoon pyrittiin myös vaikeuttamalla varhaiseläkkeelle pääsyä. Uudistusta valmisteltaessa keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli noin 59 vuotta, kuusi vuotta yleistä vanhuuseläkeikää alempi. Eläkkeellesiirtymisiän myöhentäminen vaati siis varhaiseläkkeelle pääsyn rajoittamista. Eläkeuudistuksen merkittävimmät muutokset koskivatkin työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkkeiden ehtoja. Vuoden 2005 uudistuksessa työttömyyseläkejärjestelmä lakkautettiin kokonaan. Eläkeikää lähestyvien työttömien toimeentulo turvattiin työttömyyseläkkeen sijaan oikeudella saada ansiosidonnaista päivärahaa vanhuuseläkeikään asti. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden eli ns. työttömyyseläkeputken ikärajaa korotettiin samalla kahdella vuodella. Myös yksilöllinen varhaiseläkejärjestelmä lopetettiin. Samalla työkyvyttömyyseläkkeen ehtoja kuitenkin lievennettiin lisäämällä yli 60-vuotiaiden työkyvyttömyyseläke-

päätöksiin ”ammatillisia kriteerejä” koskevaa harkintaa.

Olemme talven aikana yrittäneet Satu Nivalaisen kanssa arvioida eläkeuudistuksen vaikutuksia lähellä eläkeikää olevien työllisyyteen, työttömyyteen ja eläkkeelle siirtymiseen. Tutkimuksessa on käytetty Eläketurvakeskuksen rekistereistä poimittua 10 prosentin otosta 50-70 -vuotiaista suomalaisista vuosilta 2000-2011. Tutkimusraportti (UUSITALO JA NIVALAINEN 2013) on julkaistu Valtioneuvoston kanslian julkaisusarjassa. Tässä artikkelissa käyn läpi arviointiprojektin joitakin keskeisiä tuloksia. Analyysin yksityiskohdat löytyvät varsinaisesta raportista.

MIKÄ SELITTÄÄ ELÄKKEELLESIIRTYMISIÄN MUUTOKSEN?

Eläkkeellesiirtymisikää koskevat tavoitteet on sidottu Eläketurvakeskuksen vuosittain raportoimaan eläkkeellesiirtymisiän odotteeseen. Indikaattori kuvaa sitä, mikä olisi 25- tai 50-vuotiaan odotettu eläkkeellesiirtymisikä, jos eläkkeelle siirtyvien osuus kussakin ikäluokassa säilyisi laskelman tekovuoden tasolla. Esimerkiksi hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen 11.3.2009 tekemän sopimuksen tavoitteena on Eläketurvakeskuksen laskeman 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen nostaminen niin, että se olisi 62,4 vuotta vuoteen 2025 mennessä.

Eläkkeellesiirtymisiän odote on noussut nopeasti 2000-luvulla. Vuosien 2000 ja 2011 välillä 25-vuotiaan odote kohosi 58,8 vuodesta 60,5 vuoteen eli 1,7 vuodelle ja 50-vuotiaan odote 60,4 vuodesta 62,4 vuoteen eli 2,0 vuodella. Valtaosa kasvusta on tapahtunut vuoden 2005 jälkeen, ja joissakin puheenvuoroissa odotteen kasvua pidetään merkinä eläkeuudistuksen onnistumisesta.³

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen nousu selittyy lähinnä työttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän vähenemisellä. Työttömyyseläkkeelle pääsi 2000-luvun alussa 60-vuotiaana kahden vuoden työt-

tömyysajan jälkeen. Pitkäaikaistyöttömiä oli paljon ja 60 vuotta tästä syystä yleinen eläkeikä. Työttömyyseläkkeiden määrä väheni 2000-luvun alussa työttömyysputken ikärajojen noston vuoksi ja putosi nollaan työttömyyseläkejärjestelmän lakkauttamisen vuoksi vuosina 2010-2012.

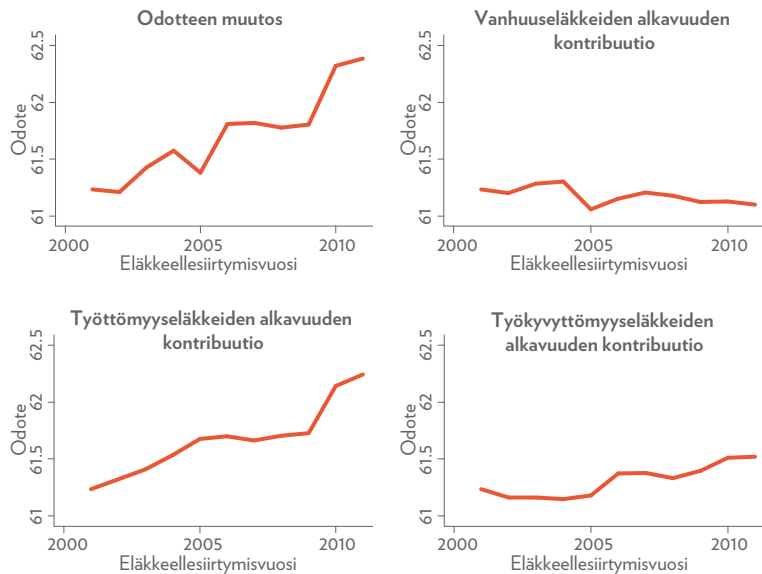
Kuviossa 1 olemme hajottaneet eläkkeellesiirtymisiän odotteen nousun työttömyys-, työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrän muutosten selittämään osuuteen. Kuvion vasemmassa yläkulmassa on tutkimuksessa käytetystä otosaineistosta laskettu eläkkeellesiirtymisiän odote, joka vastaa suhteellisen hyvin ETK:n julkaisemaa odotetta. Odotteen muutos on sitten hajotettu eri eläkkeiden ikäryhmittäisen alkavuuden - eli eläkkeelle siirtyneiden osuuden edelleen työssä olevista - muutosten vaikutukseen. Esimerkiksi vasemmassa alakulmassa raportoitu työttömyyseläkkeiden kontribuutio kuvaa sitä, miten eläkkeellesiirtymisiän odote olisi muuttunut, jos kaikkien muiden eläkkeiden ikäryhmittäin laskettu alkavuus olisi pysynyt ennallaan, mutta työttömyyseläkkeiden alkavuus olisi alentunut 2000-luvulla toteutuneella tavalla.

Kuten kuviosta 1 näkyy, eläkkeellesiirtymisiän odotteen nousu selittyy lähinnä työttömyyseläkkeiden alkavuuden laskulla. Myös työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden lasku on lievästi nostanut eläkkeellesiirtymisiän odotetta. Tämä johtuu osittain eläkeuudistuksesta. Työkyvyttömyyseläkkeisiin lasketavien yksilöllisten varhaiseläkkeiden lakkauttaminen vaikeutti työkyvyttömyyseläkkeelle pääsyä ja nosti siksi eläkkeellesiirtymisiän odotetta. Sen sijaan vanhuuseläkkeiden alkavuus on vuoden 2005 jälkeen kasvanut ja tämä on alentanut eläkkeellesiirtymisiän odotetta.

Kuviossa 1 raportoitu työttömyyseläkkeiden vaikutus on kuitenkin osittain näennäistä. Työttömyyseläkkeiden lakkauttaminen ei poistanut pitkäaikaistyöttömyyttä. Uudistuksen jälkeen pit-

SUPERKARTTUMAN KANNUSTINVAIKUTUKSET OVAT KESKIMÄÄRIN YHTÄ SUURIA KUIN AIEMPIEN VARHENNUSVÄHENNYSTEN JA LYKKÄYSKOROTUSTEN.

Kuvio 1. Eri eläkkeiden alkavuuden vaikutus eläkkeelle siirtymisiin odotteeseen.

käikaistyöttömät eivät enää päässeet työttömyyseläkkeelle, mutta he voivat saada sen sijaan ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa vanhuuseläkeikään asti. Kelan ja Finanssivalvonnan julkaisemien tilastojen mukaan yli vuoden ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saaneiden 60-64 -vuotiaiden määrä kasvoi uudistuksen jälkeen noin 50 prosentilla ja yli kaksi vuotta päivärahaa saaneiden määrä kasvoi 12-kertaiseksi. Työttömyyseläkkeiden muuttuminen työttömyysturvan lisäpäiviksi selittää valtaosan eläkkeelle siirtymisiin havaitusta muutoksesta. Jos työttömyyseläkeläiset olisi laskettu työttömiksi myös ennen eläkeuudistusta, ei eläkkeellesiirtymisiin odote olisi noussut kuin vajaalla puolella vuodella koko 2000-luvun aikana.

VANHUUSELÄKKEELLE JÄÄMISEN TALOUDELLISET KANNUSTIMET

Eläkeuudistuksen mielenkiintoisimmat elementit liittyivät vanhuuseläkejärjestelmän muutoksiin. Samalla kun yle-

sestä 65 vuoden eläkeiästä siirryttiin joustavaan eläkeikään, pyrittiin luomaan taloudellisia kannustimia eläkkeelle siirtymisen lykkäämiselle. Vuodesta 2005 lähtien eläkettä on karttunut 63-68 vuoden iässä 4,5 prosenttia vuosipalkasta. Tämän superkarttuman tarkoituksena oli houkuttaa jatkamaan työssä alinta vanhuuseläkeikää pidempään.

Jo ennen uudistusta eläkejärjestelmässä oli kannustimia eläkkeelle siirtymisen lykkäämiseen. Varhennetulle vanhuuseläkkeelle saattoi ennen eläkeuudistusta jäädä jo 60-vuotiaana, mutta jokainen kuukausi, jolla eläkettä aikaisti ennen varsinaista eläkeikää, pienensi eläkettä 0,4 prosentilla. Vastaavasti eläkettä saattoi lykätä varsinaista eläkeikää myöhemmäksi, jolloin eläkettä korotettiin 0,6 prosentilla kultakin lykkäyskuukaudelta. Eläkeuudistuksessa nämä varhennusvähennykset ja lykkäyskorotukset korvattiin osittain superkarttumalla. Superkarttumaprosentti laskettiin niin, että kannustimet eläkkeelle siirtymi-

sen lykkäämiseen säilyivät keskimäärin suunnilleen ennallaan. Superkarttuma siis kannustaa lykkäämään eläkkeelle siirtymistä, mutta keskimäärin suurin piirtein sama vaikutus oli aieman järjestelmän varhennusvähennyksillä ja lykkäyskorotuksillakin.

Vaikka siirtyminen varhennusvähennyksistä ja lykkäyskorotuksista superkarttumaan oli eläkkeelle siirtymisen kannustimien kannalta keskimäärin suurin piirtein neutraali, kohteli muutos eri ryhmiä eri tavalla. Varhennusvähennykset ja lykkäyskorotukset tehtiin eläkkeellesiirtymisikään mennessä ansaittuun eläkkeeseen, superkarttuma taas perustuu vuosiansioihin 63-68 -vuotiaana. Lisäksi muutos karttumaprosenteissa riippui iästä jo senkin tähden, että ennen eläkeuudistusta ei eläkettä enää karttunut yli 65-vuotiaana tehdystä työstä.

Muutoksen hahmottamiseksi teimme joukon esimerkkilaskelmia, joissa eläkkeelle siirtymisen lykkäämiseen kannustimia verrattiin vanhan ja uuden eläkejärjestelmän mukaisissa tilanteissa. Kuviossa 2 on yksi esimerkki näistä laskelmista. Poimimme aineistosta suhteellisen tyypillisen tapauksen, tässä tapauksessa henkilön, joka on 62-vuotiaana edelleen työssä, jonka kuukausipalkka on 3000 euroa ja joka on 62 vuoden ikään mennessä ehtinyt kartuttaa 1500 euron kuukausieläkkeen. Laskimme sen jälkeen, paljonko esimerkkihenkilö saisi eläkettä kussakin mahdollisessa eläkkeellesiirtymisiässä. Tässä laskelmassa otetaan huomioon varhennusvähennykset ja lykkäyskorotukset, karttumaprosentit kussakin iässä ja eläkkeiden indeksointi kulloinkin vallinneiden sääntöjen mukaan. Lisäksi laskelman takana on joukko oletuksia; oleellisin niistä on palkkatason kasvu keskimääräisen ansiotasoindeksin vuosimuutoksen mukaisesti.

Kuvioon 2 on piirretty, paljonko euronääräinen kuukausieläke kasvaa, jos eläkkeelle siirtymistä lykätään yhdellä vuodella. Tasoa oleellisempaa on kui-

”63- JA 64-VUOTIAIDEN KANNUSTIMET JATKAA TYÖSSÄ HEIKKENIVÄT UUDISTUKSEN VUOKSI.”

tenkin katsoa uuden ja vanhan järjestelmän välistä eroa. Esimerkkihenkilöllä uudistus kasvattaa kannustimia lykättyä eläkkeelle jäämistä 62 vuoden iästä 63 vuoden ikään. Tämä johtuu lähinnä uuden järjestelmän aikaisempaa ankarammasta varhennusvähennyksestä. Uudessa järjestelmässä eläkkeen aikais-taminen vuodella pienentää eläkettä 7,2 prosenttia, kun vanhassa järjestelmässä yhden vuoden vaikutus oli 4,8 prosenttia. 62-vuotiaita uudistus siis kannustaa pysymään työssä 63-vuotiaaksi asti.

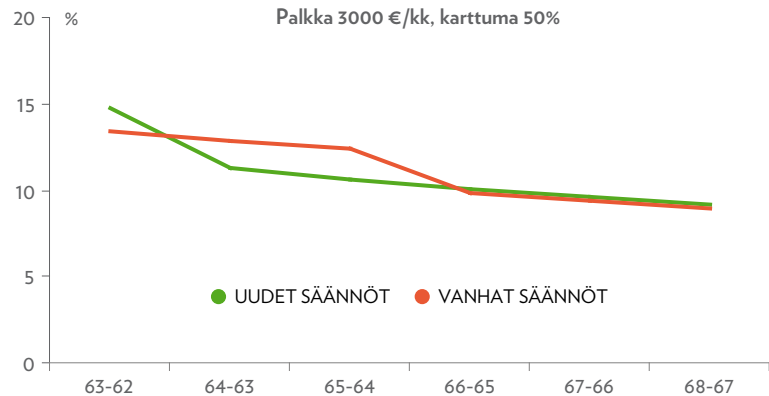
Sen sijaan 63- ja 64-vuotiaiden kannustimet jatkaa työssä heikkenivät uudistuksen vuoksi. Uuden järjestelmän superkarttuma luo esimerkihenkilölle vanhan järjestelmän varhennusvähennystä pienemmän kannustimen työssä jatkamiseen. Yli 65-vuotiaita uudistus kohtelee esimerkihenkilön palkkatasolla suurin piirtein neutraalisti.

Kuviossa 2 esitetyn tapauksen lisäksi laskimme eläkeuudistuksen vaikutuksia eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen kannustimiin kaikille tutkimusotoksen henkilöille. Kuukausieläkkeen sijaan teimme laskelmat mittaamalla eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen vaikutuksia odotettavissa olevan eliniän aikaisiin tuloihin. Eläkkeelle siirtymisen lykkääminen kasvattaa tuloja, koska myöhemmin eläkkeelle jäävät saavat palkkatuloja pidempään ja koska eläke kasvaa sitä suuremmaksi mitä myöhemmin jää eläkkeelle.

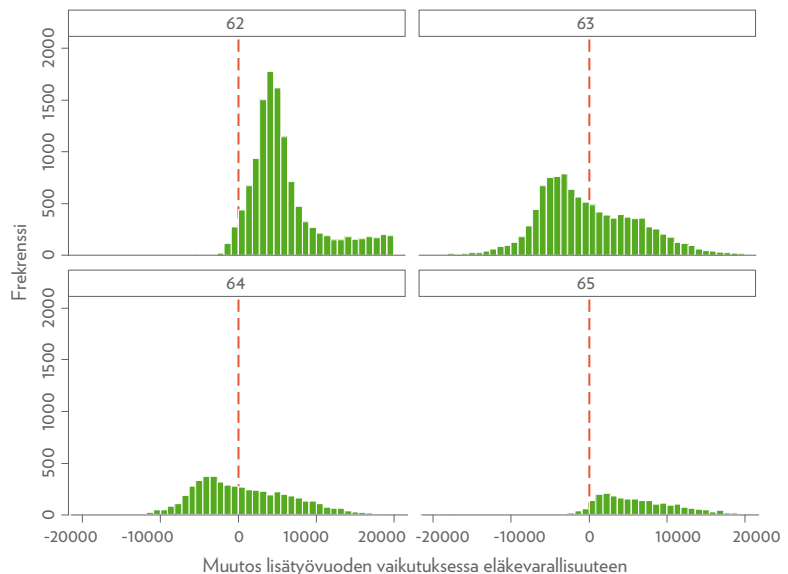
Näistä laskelmista on esimerkki kuviossa 3. Tässä verrataan eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen vaikutusta loppuelämän aikaisten tulojen nykyarvoon vanhan ja uuden eläkejärjestelmän välillä. Kuviossa on eläkeuudistuksesta aiheutuvan kannustimien muutoksen jakauma otospopulaatiossa. Muutos on raportoitu ikäluokittain 62-65 -vuotiaille.

Kuvion 3 perusteella em. esimerkihenkilö edustaa aineistoa suhteellisen hyvin. Koko aineistosta laskettuna eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen kannusti-

Kuvio 2. Esimerkilaskelma eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen vaikutuksesta eläkkeeseen.

Kuvio 3. Eläkeuudistuksesta aiheutunut muutos eläkkeelle siirtymisen lykkäämisen taloudellisissa kannustimissa eri ikäryhmissä.

met tyypillisesti kasvoivat 62-vuotialle ja vähenivät 63-64 -vuotiaille. Keskimäärin kannustimien muutos kaikkien ikäryhmi-en yli laskettuna oli lähellä nollaa.

Koska vanhuuseläkkeelle jäämisen taloudellisten kannustimien muutos oli lähellä nollaa, ei ole yllätys, ettei vanhuuseläkkeiden alkavuuskaan oleellisesti eläkeuudistuksen vuoksi muuttunut. Uu-

distus kuitenkin kohteli eri ikäryhmiä eri tavalla. Kuvion 3 mukaan voisi ennustaa, että eläkkeelle siirtymisen 63- ja 64-vuotiaana yleistyisi ja eläkkeiden alkavuus mahdollisesti vähentyisi 62- ja 65-vuotiaana. Empiiristen laskelmien mukaan täsmälleen näin kävi.

Kuvioon 4 olemme laskeneet eläkkeelle siirtymisen taloudellisten kannustimi-

en muutoksia sukupuolen, iän ja työkoemuksen pituuden mukaan luokitelluissa ryhmissä. Koska eläkeuudistus kohteli eri tavalla eri ryhmiä, oli kannustimien muutoksissa merkittäviä eroja. Uudistuksen vaikutuksen kannalta mielenkiintoista on, muuttuiko eläkkeellesiirtymiskäyttäytyminen kannustimien muutoksen kanssa samansuuntaisella tavalla. Tämän arvioimiseksi olemme samaan kuvioon piirtäneet eläkkeellesiirtymisriskin muutoksen vertaamalla eläkkeelle siirtyneiden osuutta kussakin ryhmässä vuoden 2005 jälkeen ennen uudistusta vallinneeseen tilanteeseen.⁴

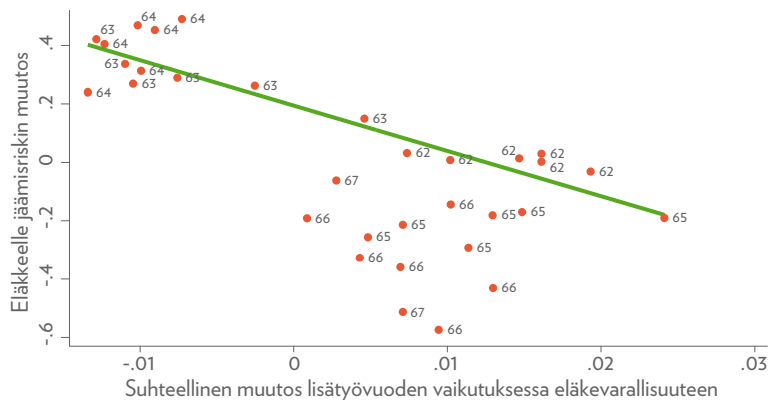
Kuvion 4 vaaka-akselilla on kunkin ryhmän kannustimissa tapahtuneen muutoksen keskiarvo ja pystyakselilla eläkkeellesiirtymisriskin muutos kussakin ryhmässä. Kuvioon piirretty suora kuvaa kannustimien muutoksen vaikutusta eläkkeellesiirtymisriskin muutokseen. Tämä suora on ennuste yksinkertaisesta regressiomallista, jossa eläkkeellejäämisriskiä selitetään kannustimien muutoksella painottaen havaintoja kunkin ryhmän koolta.

Kuvion 4 mukaan taloudellisilla kannustimilla on yllättävänkin voimakas vaikutus eläkkeelle siirtymiseen. Mitä enemmän eläkkeelle siirtymisen lykkäminen kasvattaa eläkettä, sitä pienempi osa kustakin ryhmästä jää eläkkeelle. Tulos on tilastollisesti merkitsevä ja estimaatti huomattavan suuri. Vanhuuseläkkeelle jäämisen todennäköisyys kasvoi vuoden 2005 uudistuksen jälkeen eniten 63- ja 64-vuotiaiden joukossa. Näissä ikäluokissa myös työssä jatkamisen taloudelliset kannustimet heikkenivät.

Mitä enemmän työssä jatkaminen kasvattaa eläkettä, sitä harvemmat jäävät eläkkeelle.

Ihan kaikkea eivät taloudellisten kannustimien muutoksetkaan silti selitä. 65-vuotiaina edelleen työssä olevien eläkkeellesiirtymisriski pieneni selvästi enemmän kuin mitä kannustimien muutoksen perusteella voisi ennustaa. Tämä saattaa liittyä yleisestä 65-vuoden eläkeiästä luopumiseen, joskin tällaisen vaikutuksen toteen näyttäminen empiirisen

Kuvio 4. Taloudellisten kannustimien vaikutus vanhuuseläkkeelle siirtymiseen.

aineiston avulla on hankalaa. Vastaavasti vaikka 62-64 -vuotiaiden eläkkeellesiirtymiskäyttäytymisen muutokset sopivat hyvin yhteen työssä jatkamisen taloudellisten kannustimien muutoksen kanssa, olisi silti liian rohkeaa väittää, että eläkejärjestelmän ikärajoilla ei olisi muista kuin taloudellisista tekijöistä johtuvaa vaikutusta eläkkeelle siirtymiseen.

LOPUKSI

Vuoden 2005 eläkeuudistus muutti suomalaista eläkejärjestelmää monin tavoin läpinäkyvämmäksi ja eläkkeiden karttumisen kannalta reilummaksi. Samalla elinaikakertoimen käyttöönotto takaa, että eläkejärjestelmä suoriutuu velvoitteistaan vaikka elinikä kasvaa ja eläkkeellä vietettyjen vuosien määrä lisääntyy. Lisäksi järjestelmään rakennettu automaattinen sopeutusmekanismi tekee eläkepolitiikasta ennustettavampaa eikä vaikeita eläkkeiden leikkauspäätöksiä tarvitse erikseen tehdä elinajan pidentyessä.

Sen sijaan tavoite, että eläkeuudistus pidentäisi työuria, näyttää olevan toteutumassa vain osittain. Varhaiseläkkeille pääsy on eläkeuudistuksen jälkeen aikaisempaa vaikeampaa, koska työttömyyseläke- ja yksilöllinen var-

haiseläkejärjestelmä on lakkautettu. Työttömyyseläkkeen korvaaminen työttömyysturvan lisäpäivillä nosti eläkkeellesiirtymisriskiä mutta kasvatti samalla työttömyysturvaa saavien määrää. Yhteenlasketunakin työttömyys- ja työkyvyttömyyseläkkeiden muutosten ”aito” vaikutus työurien pituuteen oli vain noin yksi kuukausi. Vanhuuseläkkeen ikärajojen ja taloudellisten kannustimien muutos taas on pikemminkin alentanut eläkkeellesiirtymisriskiä. Tämä johtuu 63- ja 64 -vuotiaiden aikaisempaa heikommista kannustimista työssä jatkamiseen ja tästä seuranneesta eläkkeellesiirtymisriskin kasvusta. ■

Viitteet

- 1 Työmarkkinajärjestöjen sopimus 12.11.2001.
- 2 Ks. www.etk.fi/fi/service/elinaikakerroin/256/elinaikakerroin. Tässä lehdessä julkaistava Hannu Uusitalon haastattelu sisältää tietoboksin työeläkejärjestelmän keskeisistä piirteistä.
- 3 Esimerkiksi Ilmarisen entisen toimitusjohtajan Kari Puron haastattelu Työeläke-lehdessä 17.2.2012.
- 4 Eläkkeellesiirtymisriskillä tarkoitetaan tässä vuoden aikana eläkkeelle siirtyneiden osuutta edellisen vuoden lopussa työssä olleista.

Kirjallisuus

UUSITALO, R. & NIVALAINEN, S. (2013), Vuoden 2005 eläkeuudistuksen vaikutus eläkkeellesiirtymisriskiä. Valtioneuvoston kanslian raportteja 5/2013.